

Consell
de l'Audiovisual
de Catalunya

***Informe IST 1/2011 de l'Àrea de Continguts sobre el pluralisme
en la informació esportiva. Gener-març de 2010***

***Valoracions del Consell de l'Audiovisual de Catalunya
(aprovades en la sessió de 23 de març de 2011)***

La informació esportiva a les televisions de Catalunya té una gran rellevància. Les dades de l'informe del Consell de l'Audiovisual de Catalunya constaten que les televisions d'àmbit nacional concentren la informació en els grans esdeveniments esportius, amb el futbol com a gran protagonista, i amb un predomini gairebé absolut de l'esport professional. Les televisions d'àmbit local, per la seva banda, presenten més varietat de modalitats esportives, amb informació sobre equips locals destacats i amb una presència significativa de l'esport no professional. Cal advertir sobre la presència ínfima de l'esport femení als informatius de les televisions d'àmbit català, la qual és pràcticament absent.

L'informe analitza la informació esportiva dels teleinformatius emesos per TV3, el 3/24, TVE a Catalunya, 8tv, Barcelona TV i Canal Terrassa Vallès durant el trimestre gener-març de 2010. Cal destacar que la mostra és de més de 68 hores d'emissió i de gairebé 6.500 unitats informatives que corresponen a 772 teleinformatius. També s'han analitzat les retransmissions esportives emeses per TV3 i el 33.

Des del punt de vista metodològic, s'ha de tenir present: 1) que s'ha procedit al buidatge dels blocs esportius, així com de les notícies aparegudes als titulars i/o resums; 2) les dades dels prestadors locals (Barcelona TV i Canal Terrassa Vallès) s'han segregat de les dades generals atesa la seva especificitat, 3) el temps que integra la mostra de cada televisió pot ser molt diferent, ja que va des de les 31 hores i mitja visionades de TV3, fins a 1 hora i 43 minuts de 8tv, 4) en el cas de TV3, no s'ha fet el buidatge dels informatius comarcals, i 5) cal tenir present l'estacionalitat d'alguns esports i competicions.

De les dades de l'informe, en destaca el següent:

- 1) La informació esportiva té un pes molt important en els teleinformatius, ja que en representa un 17,5% de la durada total (arriba al 22,5 % al 3/24 i al 22,9 % a TVE a Catalunya). Si en fem una comparació, es dedica més temps als blocs esportius (16,7%) que a la crònica política (15%). És significatiu, per exemple, que la informació sobre la Lliga Professional de Futbol de Primera Divisió (un 5,6%) ocupi gairebé el mateix temps que la informació sobre la crisi econòmica (6,2%), que és el principal ítem informatiu del trimestre analitzat. La major part de la informació esportiva es concentra en la competició (un 82,6% del temps de notícia total). La importància atorgada a l'esport és tal que, a TV3, per exemple, determinades retransmissions esportives poden condicionar l'hora d'emetre els informatius i, fins i tot, poden substituir-los.

- 2) El futbol té l'hegemonia de la informació esportiva. En les televisions d'àmbit català, supera el 60% i, a 8tv, frega el 80%. Pel que fa a les retransmissions esportives, el futbol arriba a acaparar un 79,5% del temps a TV3, que també retransmet el Campionat del Món de Fórmula 1 i un parell de partits de la Copa del Rei de basquetbol. El 33, en canvi, presenta més diversitat, i durant aquest trimestre retransmet 13 modalitats esportives diferents.
- 3) En les notícies hi apareixen una gran varietat d'actors esportius (490 entre actors individuals i clubs), però quasi la meitat del temps de notícia està concentrat en tres actors: FC Barcelona (31,1%), Reial Madrid FC (8,1%) i RCD Espanyol (7,4%), amb una presència aclaparadora del FC Barcelona. Els èxits esportius d'aquesta entitat, especialment en l'àmbit del futbol, expliquen en part aquest predomini, que també es relaciona amb continguts simbòlics i identitaris de caràcter nacional.

L'actor individual amb més aparicions és el pilot de cotxes Fernando Alonso: a TV3 i al 3/24 és on acumula més temps de notícia. En canvi, a TVE a Catalunya, els actors individuals amb més temps de notícia són pilots de MotoGP. Tant en un cas com en l'altre, aquesta atenció informativa sembla estar motivada per l'adquisició dels drets de retransmissió corresponents.

- 4) La informació esportiva presenta un desequilibri territorial remarcable. Barcelona és la referència majoritària de la informació esportiva (38,7% del temps de notícia), a causa de la presència destacada del FC Barcelona, sumada a la del RCD Espanyol, encara que tots dos clubs generen afició i sentiments de pertinença d'abast molt més ampli que el de la ciutat de Barcelona. En tot cas, cal destacar que la resta del territori de Catalunya apareix tan sols un 8% del temps de notícia. Aquest desequilibri té com a conseqüència el fet que hi hagi competicions importants que no apareguin en pantalla si no afecten Barcelona. Els equips de Girona, Lleida i Tarragona que competeixen a la LEB Or (Lliga Espanyola de Bàsquet - Or), per exemple, no apareixen als blocs esportius de les televisions d'àmbit català. De nou, és pertinent, en aquest cas, distingir entre les televisions d'àmbit català i les locals, ja que en aquestes darreres prevalen els municipis respectius.
- 5) Finalment, cal destacar el gran desequilibri existent entre la informació referida a l'esport masculí i al femení. Només el Canal Terrassa Vallès inclou informació significativa referida a l'esport femení; en les televisions d'abast català, la informació esportiva és masculina en la seva pràctica totalitat, de manera que la presència de l'esport femení és testimonial: un 1,2% a TV3, un 1,3% al 3/24, un

1,8% a TVE a Catalunya i un 0% a 8tv. Aquesta forta invisibilitat de les dones esportistes es reproduïx encara amb més força a les retransmissions esportives, ja que TV3 no n'inclou cap de femenina, mentre que el 33, amb retransmissions més diversificades, arriba a un 4,1%.

La desigualtat entre la presència de l'esport masculí i el femení no es justifica per la realitat de la competició i de la pràctica esportiva, com ho mostra el fet que l'esport femení representa un 20,7% de les llicències esportives a Catalunya el 2009. Els esportistes d'alt nivell registrats a Catalunya el mateix any eren 276 homes i 227 dones, un 55% i un 45%, respectivament. El cert és que l'esport mediàtic exclou les dones i, com ho assenyala el Manifest de l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya amb motiu de la setmana esportiva de les dones 2010, si l'esport femení d'elit no apareix als mitjans, no hi ha patrocinadors, i, si no hi ha patrocinadors, no hi ha equips d'elit. I, per tant, si no hi ha equips d'elit femenins, la manca de referents dificulta que les nenes i les joves s'involucrin en l'esport de competició.

A partir de les dades generals de l'informe, hem de preguntar-nos fins a quin punt els mitjans de comunicació reproduïxen el que existeix en la realitat esportiva o bé, en marcar determinats accents, contribueixen a generar uns determinats referents i aficions sobre l'esport. Les retransmissions de les competicions d'automobilisme o de motociclisme, per exemple, han contribuït al fet que aquests esports es coneguin i a generar-hi afició. Per tant, no és tan sols l'actualitat informativa el que compta, sinó l'atenció que determinats esports i no d'altres mereixen als mitjans.

Una bona part dels desequilibris en la informació esportiva estan motivats pel fet que els grans esdeveniments esportius que generen una audiència pròpia reben el suport d'uns patrocinis que poden ser molt elevats. Això explicaria la forta concentració de determinats esports en els mitjans d'abast català. Però això té com a resultat la pràctica absència de les modalitats esportives de predomini local, de l'esport femení, de l'esport no professional i de l'esport infantil, cadet o juvenil. És cert que aquestes necessitats són satisfetes per les televisions locals, que aporten la dimensió de la proximitat, de manera que unes televisions i altres esdevenen complementàries, però és cert també que el paper dels mitjans públics d'abast català en la difusió de l'esport als informatius requereix una reflexió específica.

Mereix un comentari a part el fet que les televisions públiques alterin la programació i, en concret, l'emissió dels informatius, per retransmetre esdeveniments esportius que, per molt importants que siguin, no haurien de deixar sense cobrir un dels programes

de referència més importants per a una televisió pública com ho són els informatius, encara que es canalitzin a través dels canals especialitzats en la informació. La posada en marxa recentment del canal Esport3 per part de la CCMA obliga a repensar l'atenció informativa que mereix l'esport en cadascun dels canals existents, un aspecte que el contracte programa hauria de concretar.

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya entén que els mitjans de comunicació públics han de fer tots els possibles per tenir una audiència àmplia a fi de poder complir amb eficàcia les seves funcions de servei públic i que, per assolir aquesta finalitat, hagin de recórrer a informar sobre esports amb criteris de rendibilitat econòmica i d'espectacularitat. Però considera també que haurien d'atendre de forma més equilibrada l'actualitat informativa de l'esport, com també preveure accions específiques per incrementar la presència de l'esport femení, per diversificar les modalitats esportives que es difonen i també els actors esportius i, d'aquesta manera, respondre millor a diferents sensibilitats i gustos, i generar coneixement i afició cap a una gamma esportiva més àmplia i plural. El canal Esport3 és una oportunitat per aconseguir aquests objectius, així com per canalitzar bona part de la informació esportiva i de les retransmissions que avui s'emeten pels canals generalistes.